

DEL 2 til RIFT's høringssvar: Vi er enige i disse kommentarer fra vores faglige netværk:

Vedlagt her som Del 2 til vores høring, fordi det ikke - som vores øvrige høringssvar i del 1 - er baseret direkte på RIFT's egen praksiserfaring, men vi er enige i kommentarerne, som er en del af vores høringssvar.

Barnets lov – udkast til lovforslag, juni 2022

1. **Afbureaukratisering/forenkling af dokumentationskrav kræver mere end paragraffer:** En central – og anerkendelsesværdig - intention med loven er at undgå at bruge ressourcerne bag computerne og i stedet bruge dem på at gøre noget for børn og familier. Derfor skal undersøgelsesreglerne i §§ 11 og 50 i serviceloven deles op i tre efter kompleksitetsniveau. Samme tankegang genfindes i familieretshusloven. Ideen er god nok – men gode ideer er sommetider skidt, når de rammer virkeligheden. Det er ikke undersøgt, hvilke hindringer, barrierer, risici, der er ved modellen, herunder at *kategoriseringskriterierne ikke er særligt specificerede i lovteksten* – hvad er en alvorlig eller kompleks sag, jf. forslaget § 20? Det overvejes ikke i lovbemærkningerne, hvilke reelle incitamenter og hensyn, der i praksis kan være forbundet med kategoriseringen, selvom viden om beslutningstagning og retlig praksis peger på, hvordan der let kan være incitamenter til både at kategorisere "for let" (fx for at undgå sagsoprettelse for kommune og borgere) og til at kategorisere for "alvorligt" (fx for at få en sag igennem). Dette er der ikke nogen overvejelser om i lovforslaget. Det er heller ikke til at se, hvordan *gennemsigthed* i ft. disse beslutninger og afgørelser vil blive sikret, på trods af, at der er tale om meget væsentlige beslutninger og afgørelser for børn og forældre. Og kommuner. *Kravene til sagsoplysning* i ft. kategoriseringsbeslutningerne er således heller ikke særlig beskrevet – ifølge udkastet til bemærkninger vil screening og afdækning være processkridt og dermed som udgangspunkt ikke afgørelsesvirksomhed med partshørings-, begrundelseskrav, klageadgang mv. *Gennemsigthed i forhold til beslutninger og afgørelser er allerede i dag en stor udfordring på børneområdet men forslaget ser ikke ud til at ændre på dette.*
2. **Underretningspligtreglerne er ikke indtænkt i det nye sagsflow.** Med lovforslaget forudsættes sagsgangen ændret med generelle bestemmelser om børneinddragelse, screening, afdækning og udredning. Det er således uforståeligt, at underretningspligtreglerne og reglerne om kommunernes forpligtelser i ft. underretninger er indsat i stort set gældende form og til sidst i loven. De bør stå i forbindelse med kommunernes tilsyns- og sagsbehandlingsforpligtelser. Hvis intentionen er forståelighed, klarhed og implementering – så skal reglerne om underretningspligt, behandling af underretninger indarbejdes i beskrivelsen af den nye sagsgang.
3. **Risikovurdering.** I forslaget § 18, stk. 3 foreslås et krav om risikovurdering i sager, hvor screeningen viser, at der kan være tale om "æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol". Det er helt relevant at skrive det krav om risikovurdering, som nødvendigvis må følge af reglerne om behandling af underretninger, screeningsproceduren og kriterierne for at iværksætte henholdsvis afdækning og udredning, frem i lovteksten. Men det er svært at forstå, at det kun

gælder ved "æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol". Det må nødvendigvis gælde i alle sager, hvor der kan være tale om vold eller utilbørlig social kontrol.

- 4. Hvordan sikres det, at forvaltningens processkridt giver mening for de borgere, det handler om? Og at børn og forældre ikke bare "inddrages", men at deres synspunkter og ønsker får reel betydning?** I dag er det en udfordring, at processkridt som udredning, handleplaner mv. af mange opleves som forvaltningens produkter og styringsredskaber – og dermed ikke som redskaber til reel inddragelse af børn og forældre. Dette følger af de realiteter, der præger den kommunale virkelighed – styring af økonomi, intern afrapportering, eksterne kontroller mv. – men det fremgår ikke af forslaget, hvad der gøres for at imødegå dette problem? Det kan opfattes som mindre væsentligt, som en slags tålt nødvendighed, men det er en KÆMPE udfordring: Hvordan vi sikrer, at de – knappe – ressourcer på dette område rent faktisk bruges på aktiviteter, der kommer børn og forældre til gavn og ikke på alt muligt andet. Mange kommuners adskillelse af sagsbehandlingsopgaverne fra afgørelseskompetencen medfører i dag, at den rådgiver, der står for børnesagen, og dermed har relationen til børn og forældre, ikke nødvendigvis har noget at sige ift. indstillinger og afgørelser i sagen, som derfor i praksis kan gå en anden vej, end rådgiverens sagsoplysning peger i retning af. Dette kan lede til en legitimerende "pseudo-inddragelse", som man som forvaltning kan blive blind for i praksis, da det er nemt at komme til at opleve som inddragelse. Men det er værre end ikke-inddragelse. *Det er således afgørende for, at inddragelse opleves som reel, at der er sammenhæng mellem det, der er blevet sagt og oplyst til sagen og de afgørelser, der træffes.* I sager for børn- og ungeudvalget er der da også ret til at møde dem, der træffer afgørelserne, ansigt- til ansigt, ligesom det gælder ift. Ungdomskriminalitetsnævnet og revaliderings- og pensionsnævnet. Da grænsen mellem frivillige og ikke frivillige støtte-sager på børneområdet er noget flydende i praksis, og sager med samtykke kan opleves meget indgribende, *bør det overvejes at indføre en ret til at møde de mennesker, der træffer afgørelserne. Ansigt til ansigt. Hvis intentionen om inddragelse altså skal have en reel betydning.* Forslagene om, at der skal deltage to sagsbehandlere ved møder i visse sager (§§ 21, stk. 5, 156, stk. 6), er ressourcekrævende og giver samtidig IKKE denne virkning. Samtidig harmonerer dette forslag dårligt med den overordnede intention om, at børn og unge skal møde så få fagprofessionelle som muligt (§ 8, stk. 2). Det ønske, der ligger bag forslaget på dette punkt, handler om *børns og unges meget, meget rimelige ønsker om at opleve større kontinuitet og en stabil relation i sagsbehandlingen.* Det er noget helt andet end et krav om over-reference fra en anden sagsbehandler (jf. tidligere udkast), eller om at der møder to sagsbehandlere ind til møder og opfølgningssamtaler. Det bør overvejes i stedet at forpligte kommunerne til altid at have to – for barnet og forældrene kendte - sagsbehandlere knyttet til den enkelte sag (en slags forvagt/bagvagt-ordning).
- 5. Skriftlighedens betydning for opfattelsen og virkningen af indsatsen.** Den måde, der skrives på om børn og forældre, har HELT AFGØRENDE betydning for, hvordan indsatser opfattes, efterleves og virker. Også efterfølgende. Det er altså en vigtig del af indsatsen – punktummet, slutningen, det man kan læse om sig selv i en aktindsigt, som stadig flere søger for at forstå, hvad der egentlig skete i deres barndom, og som udvidet arkivering af sagsakter har øget mulighederne for. Lovforslaget har som vigtig intention at gøre op med stigmatiserende sprogbrug, men stigmatiserende sprogbrug findes ikke bare i loven. Det findes også i virkeligheden, i sagsakterne, som børn og forældre læser i, når de får aktindsigt. Men der er ikke meget om dette i lovforslaget. I Norge har været diskuteret forslag om at give børn ret til at få indflydelse på det, der skrives om

dem, ligesom der i den norske barnvernslov henvises til de almindelige forvaltningsretlige rettigheder til indsigt, høring mv. *Disse forvaltningsmæssige rettigheder bør der være en reference til i Barnets Lov, da de ellers kan forsvinde ud af synsfeltet i hverdagens travle praksis. De nye regler om inddragelse, 10-åriges rettigheder i ft. klage og samvær, second-opinion, følg-eller-forklar mv. samt øget adgang til adoption og anbringelse, suspension af samvær mv., vil alle stille store krav til skriftligheden i sagerne, men det er slet ikke et tema i forslaget.*

6. **Hvilke egentlige – indholdsmæssige - rettigheder har borgerne?** Tydeliggørelse af formål, inddragelses- og medvirkenskrav, grundlæggende principper om barnets bedste og barnet i egen ret som det angives i indledningen til lovudkastet, er udmærket og vigtigt. Man skal dog være opmærksom på, at det ikke indebærer meget nyt - langt hen ad vejen gælder dette allerede efter serviceloven, retssikkerhedsloven mv. Ret til second opinion og 10-åriges øgede rettigheder (og under 10-åriges) er i udgangspunktet gode - nye - forslag, der kan øge børns processuelle retssikkerhed. Under forudsætning af, at disse regler administreres på en fagligt kvalificeret måde af rådgivere, ankemyndigheder mv. vil de kunne understøtte en mere kvalificeret praksis og ikke nødvendigvis være problematiske i forhold til forældres – og børns – rettigheder i øvrigt. Det er dog afgørende, at det tydeliggøres, at børn allerede i dag har ret til at anmode om anbringelse og ændring af samvær (og om hjemgivelse og om ikke at blive anbragt, få ændret anbringelsesstedet mv.). Børns ret til at klage over afgørelser herom bør således være helt tydelig. Men hvilke egentlige – indholdsmæssige ("materielle") rettigheder indebærer lovforslaget? Indførelsen af "følg eller forklar-princippet" ift. søskende og anbringelse indebærer en ændret standard – "default" - som må forudsættes at få en vis materiel betydning. Men ellers ser der ikke ud til at være mange indholdsmæssige rettigheder i lovforslaget. HVAD er der egentlig ret til? Risikoen er, at de knappe ressourcer anvendes til prøvelses- evaluerings- og kontrolinstanser, der checker, hvordan sagerne er oplyst, men ikke går ind i de konkrete beslutninger og afgørelses faglige rigtighed. *Men det, der ofte ligger børn og unge – og deres forældre - på sinde, er at få reel indflydelse på valget af indsatser, ligesom vi ved, at relationens kvalitet er helt afgørende for, om indsatsen overhovedet har effekt.* Dvs. at få en kontaktperson, aflastningsfamilie mv., man selv tror på og har tillid til. Men hvor er reglerne om det? *Der savnes således egentlige, materielle rettigheder, fx i retning af: "Den unges ønske om konkret kontaktperson eller anden udfører af støtteindsatser, skal følges, medmindre andre væsentlige hensyn overstiger hensynet til at følge den unges ønske". Dvs. "følg eller forklar" ift. valg af konkret støtteindsats.*
7. **Aldersgrænser.** Et helt afgørende forhold i relation til forståeligheden og anvendeligheden af konkrete regler – og dermed for implementeringen, som ifølge forslaget ligger lovgiver meget på sinde, jf. også kritikken af manglende implementering af senere års reformer, er at de er *til at forstå og håndtere i praksis*. I de gældende regler findes dels bestemmelser uden aldersgrænser, dels en lang række forskellige aldersgrænser – 12, 14, 15, 16, 18. Det er forskelligt, om reglerne er suppleret af krav om konkret vurdering af alder, modenhed, sagens karakter mv. Sådanne krav er generelt formuleret forskelligt. Dette kommer sig af, at reglerne er indført enkeltvis i de senere års reformer og derfor trænger til et generelt gennemsyn i forhold til koherensen i det samlede regelsæt - GDPR, sundhedsloven mv. således at børns rettigheder er til at forstå og anvende for praktikere. Med en ny lov, der vil skabe overblik, havde man derfor forventet en klargøring og sanering af de mange forskellige aldersgrænser. Men nej. Nu tilføjes 10 år som en afgørende grænse (forslagets § 68 om anmodning om permanent anbringelse, 98, stk. 1 om samtykke til ændring af anbringelsessted, 140 om advokatbistand mv. i sager uden samtykke, 145 og 146, stk. 2,

148, stk. 3, om klageadgang mv.) der indføres nye regler uden aldersgrænse (forslagets § 48 om ret til at anmode om anbringelse, § 103, stk. 2, ret til at anmode om suspension af samvær) samtidig med at eksisterende grænser videreføres og nye indføres (12 år: Forslagets § 41 om ret til at opsøge privat psykologbehandling, 14 år: § 42 om private plejeforhold, 15 år: §§ 46, stk. 1 om samtykke til anbringelse, 47, stk. 4 om unges selvstændige samtykke til anbringelse, 51, stk. 3 om anbringelse af søskende, 67, stk. 3 om samtykke til permanent anbringelse, 92, stk. 1 om samtykke til barnets plan, 102, stk. 1 om anmodning om hjemgivelse fra anbringelse uden samtykke, 104, stk. 3 om samtykke til støttet samvær, 16 år: § 108, stk. 1 om ungeplan) og regler uden aldersgrænser fastholdes. Der opereres i bemærkningerne med begreber som partsbeføjelser, partsstatus mv. men det er ikke til at se, hvordan de forskellige aldersgrænser forholder sig til hinanden, og især hvordan de forholder sig til de almene forvaltningsretlige regler om parterets rettigheder. ***De mange forskellige aldersgrænser og undtagelsesformuleringer stiller sig i vejen for en intuitiv og praktisk forståelse af reglerne og de rettigheder, de indebærer, og er dermed i modstrid med den vægtning af implementeringen i praksis, som lovforslaget henviser til.***

8. **Det tydeliggøres (§ 97) at kommunalbestyrelsen overtager ansvaret for den daglige omsorg for barnet og den unge, der anbringes.** Det er relevant og anerkendelsesværdigt, at dette indføres i loven. Men *det løser ikke det problem, der er beskrevet mange steder, herunder i aftaleteksten – at der er uklarhed om, hvem af de voksne omkring den unge, der har hvilke forpligtelser og rettigheder – anbringelsessted, kommune, tilsyn, forældre, skole, sundhedsmyndigheder m.v. Forældremyndigheden ophører ikke under anbringelsen....*
9. **Formål og varighed af indsatser** skal efter forslaget *fremgå af afgørelsen om støtte (forslagets § 32, stk. 3) og ikke bare af en plan.* Det giver rigtig god mening – særligt henset til, at undersøgelses- og plankrav gøres mindre specifikke.
10. **Gamle regler.** En ny lov, der vil skabe klarhed og rettigheder bør forholde sig til ældre regler med ældre begrundelser og sanere i disse. Et eksempel er den eksisterende servicelovs § 78 om privat familiepleje. Man havde forventet, at en ny Barnets lov ville forholde sig til disse gamle regler og revidere dem ud fra de mange reformer på området i øvrigt de senere år i form af tilsynsregler og godkendelsesprocedurer og krav til det offentliges ansvar og forpligtelser overfor børn. Men nej. *De gamle bestemmelser overføres i uændret form (forslagets § 42). Dette er svært at acceptere, når intentionen er at opdatere og sikre en tidssvarende og forståelig lovgivning.*
11. **Forældrekompetenceundersøgelser** er en afgørende del af sagsoplysningen især i tvangssager. Det er et område, der giver anledning til problemer i dag, og det er af brugerorganisationer foreslået at lade sig inspirere af den norske model med et centralt vurderingsråd. *Hvorfor er der ikke overvejelser eller ændringer på dette område?*
12. **Ny regel om, at afgørelser efter loven retter sig mod børn og forældre (forslagets § 3).** Det er en relevant tilføjelse til de gældende regler, men det er svært at forstå, at forbindelsen til forældreansvarslovens regler ikke er tydeligere (koherens i regelsættet er afgørende for implementeringen i praksis), herunder at udgangspunktet i dag ikke er "forældremyndighedsindehaveren", sådan som der refereres til i mange af bestemmelserne (se fx forslaget § 32), men "forældremyndighedsindehaverne", idet der jo oftest er to stk.

forældremyndighedsindehavere (fælles forældremyndighed), hvilket ville gøre det tydeligt, at det er begge forældremyndighedsindehavere, der skal inddrages og ikke bopælsforælderen alene.

13. **Ny regel om iværksættelse.** I forslaget indsættes en ny regel om iværksættelse af foranstaltninger til understøttelse af lovforslagets udmærkede intention om at indsatser skal iværksættes snarest muligt, jf. også de mere forslagets mere fleksible regler om undersøgelser, handleplaner, opfølgning mv. Det er godt at tydeliggøre, at iværksættelse skal ske snarest muligt – i dag kan man opleve, at unge og forældre, der faktisk har mod på at få hjælp, mister dette mod i løbet af 4 måneders undersøgelsesfase, forelæggelse for visitationsudvalg, sagsoverdragelse til nyt team mv. Men det bør samtidig tydeliggøres, at i visse situationer er respekt for matchningsprocesen, særligt i anbringelsessager, afgørende *også selvom det indebærer en længere iværksættelsesperiode.*
14. **Væsentlige ændringer og faktisk forvaltningsvirksomhed.** Med forslaget overføres gældende regler om, at væsentlige ændringer i sager om stofbehandling og særlige dagtilbud anses for afgørelser med de retssikkerhedsgarantier, det indebærer. Dermed fremstår det besynderligt, at dette ikke gælder i andre sager om indsatser. *Det bør således fremgå af loven, at alle væsentlige ændringer og beslutninger af indgribende karakter skal behandles som afgørelser.*
15. **Børn med funktionsnedsættelse omfattes** af de indledende rettigheder og grundprincipper, hvilket er anerkendelsesværdigt – børn med funktionsnedsættelse har samme rettigheder som andre børn. Med det nye kapitel 8 samles reglerne om børn og unge med funktionsnedsættelser, og her skrives det relevant ind, at barnets perspektiv er lige så vigtigt som samarbejdet med forældrene er i disse sager. *Det kan imidlertid undre, at der ikke gøres noget særligt ud af at beskrive sagsoplysningskravene i disse sager om compensation for funktionsnedsættelse, som afviger fra sager, hvor det er forældrekompetence, sociale problemer mv., der er i fokus. Endvidere ændres hverken på personkreds- eller tildelingskriterier i forhold til reglerne om handicapkompensation, hvilket kan undre, da disse giver anledning til ganske mange vanskeligheder i dag.*
16. **Fortsatte og omkostningsfyldte retssager – eller hvad blev der af godtgørelsesnævnet?** Et fokus på afbureaukratisering kan give mening – men må tage højde for virkeligheden og for de grundlæggende krav om oplysning af sagen, som gælder efter den almindelige forvaltningsret og internationale forpligtelser. Fortsat øget ressourceforbrug til tilsyn, kontrolinstanser og retssager kan derfor blive følgen af manglende specificering af sagsbehandlingskrav i loven (kategoriseringskriterier, ophævelse af tidsfrister og sagsbehandlingskrav mv.). Til oprejsning – men også med store personlige og ressourcekrævende omkostninger for børn, forældre og kommuner. I de senere år, hvor retssager og tilsynssager har fået stor betydning, er der i den offentlige debat blevet foreslået **et centralt godtgørelsesnævn på dette område. Hvorfor er det ikke en del af forslaget?**
17. **Internationale forpligtelser:** Der er et afsnit i bemærkningerne om EMRK og børnekonventionen – men ikke meget om handicapkonventionen. Det er et problem. Afsnittene om EMRK og børnekonventionen forholder sig primært til de forslag, der er indgribende i ft. retten til privat- og familieliv – tidlige anbringelser, tvangsadoptioner, ret til at anmode om permanent anbringelse, suspension af samvær mv. Det kunne dog godt gøres mere tydeligt, at EMD giver medlemsstaterne en ret vidtgående frihed ift. anbringelse af børn – men til gengæld stiller store krav, når det

kommer til begrænsning af samvær, hvilket er meget relevant for myndighederne at være opmærksom på i forbindelse med implementering af de nye regler. Men EMRK, handicapkonventionen og børnekonventionen fastlægger også *mere generelt* staternes positive forpligtelser overfor børn, og i dansk ret er der de senere år taget stilling til kommunernes omfattende positive, dvs. aktivt forebyggende forpligtelser på børneområdet, især med henvisning til EMRK art. 3 og børnekonventionens art 3 og 19. Der er ikke meget med i lovforslaget og bemærkninger om dette. Ligesom der ikke er noget med i lovforslaget eller bemærkninger om betydningen af børns rettigheder ift. deres kulturelle, etniske, religiøse mv. baggrund, et spørgsmål, der er blevet aktualiseret af nyere sager fra EMD.

- 18. Grundigt forarbejde er afgørende for implementering i praksis:** Selvom det i udkastet til lovbemærkninger nævnes, at implementeringen af reglerne i praksis er et vigtigt hensyn, tager lovforslaget ikke udgangspunkt i *et grundigt, foregående* betænkings/kommissions-arbejde, som kunne understøtte, at reglerne reelt kan omsættes i praksis. I stedet er det baseret på en bred politisk aftale (og en "kulegravning", der dog primært består i nogle input fra enkelte bidragsydere). Dette er meget problematisk, da *implementering af ny lovgivning kræver, at der i forberedelsen er tænkt grundigt over, hvordan lovgivningen udformes på en måde, så den realistisk kan omsættes i praksis.* (Ressourcer brugt på dette kan forebygge en del af de mange ressourcer, der i disse år anvendes *efterfølgende* på kommissioner, betænkninger, ankesagsbehandling, retssager mv. om manglende overholdelse mv.)
- 19. Endnu et lag på en i forvejen kompleks lovgivning og myndighedsstruktur.** Der udtrykkes med udkastet til forslag til Barnets lov et politisk ønske om at skabe noget nyt. *En selvstændig lov.* I stedet for at ændre servicelovens regler, sådan som det er sket i de mange reformer (Anbringelsesreform, Kontinuitetsreform, Barnets Reform, Overgrebspakke, Forebyggelsespakke m.v.), der er gennemført, siden den nuværende grundstruktur – servicelov/aktivlov/retssikkerhedslov – erstattede bistandsloven i slut-90'erne. Politiske ønsker om at overføre og samle bestemmelser i *en selvstændig lov* er udbredt, hvilket har ført til en række nye og omfattende love med tilhørende administrative forskrifter, myndigheder og kontrolorganer (Voksenansvarsloven, socialtilsynsloven, ungeindsatsloven, ungdomskriminalitetsbekæmpelsesloven, familieretshusetloven er eksempler. Også databeskyttelsesloven og lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger og mange flere.) Udover Barnets Lov er der også en lov om anbragte børns skolegang på vej ifølge den nye aftaletekst på dette område, ligesom en ny aftaletekst bebuder en kommende ny "hovedlov" på voksenområdet. Det er alle disse love og bestemmelser, praktikerne skal anvende i deres travle hverdag (udover de forvaltningsretlige og andre regler). En selvstændig lov som Barnets lov har til formål at give tydelighed om et område – men øger desværre kompleksiteten gennem *mindre tydelighed* om sammenhængen til andre love, regler og områder. Og giver derfor en stor risiko for, at reglerne IKKE forstås og anvendes i sammenhæng, men opsplittet og enkeltvist. Manglende sammenhæng, tværfaglighed, uvidenhed om andre områder, børn og familier, der falder mellem stolene – det er problemer, vi kender i dag, og desværre ser forslaget ikke ud til at forholde sig til det.

Med Barnets lov er *nye myndighedsstrukturer* endvidere på vej i form af Familieplejecentre og Familiehuse (de senere år har vi set en del sådanne opstå med Socialtilsynet, Børnehuse, Familieretshuset, Kommunale Ungeindsats-enheder, Ungdomskriminalitetsnævn mv.) *Men mere er*

ikke altid bedre – tværtimod komplicerer flere love, regler og myndigheder det i forvejen komplekse felt og modarbejder dermed implementeringen af intentionerne. Det hænger ikke sammen med forslagets udsagn om fokus på implementering.